

ВІДГУК

**офіційного опонента – доктора юридичних наук, доцента
Миськів Лесі Ігорівни на дисертацію Молчанова Дмитра Валентиновича
«Фінансовий контроль та моніторинг як засоби протидії тінізації
економіки України», подану на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і
процес; фінансове право; інформаційне право**

1. Актуальність теми дисертації

Детінізація економіки є одним із основних з критеріїв ефективності впроваджуваних соціально-економічних реформ. Реалізація детінізації економіки можлива за рахунок стабілізації економіки, підвищення соціального рівня життя населення, створення дієвих засобів протидії тінізації економіки.

Тенденція до зменшення рівня тіньового сектору може здійснюватися за рахунок діяльності суб'єктів здійснення фінансового контролю та моніторингу. В Україні система суб'єктів публічної адміністрації уповноважених на вчинення фінансового контролю та моніторингу є досить широкою, однак при цьому виникають дублювання повноважень. Це породжує недовіру суспільства до системи фінансового моніторингу та контролю та вказує на її недосконалість. Як показують результати соціологічного опитування дисертанта, більше 73% громадян вважають що система фінансового контролю та моніторингу є такою, що не відповідає критерію ефективності. Тобто, фактично механізм функціонування фінансового контролю та моніторингу в Україні побудований, але діє не досить ефективно, що відповідно негативно впливає на реалізацію фінансово-економічної політики в державі.

Усе вищесказане свідчить про актуальність та своєчасність наукового дослідження Молчанова Дмитра Валентиновича «Фінансовий контроль та моніторинг як засоби протидії тінізації економіки України».

2. Ступінь обґрунтованості положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

З метою вирішення поставлених завдань в процесі дослідження здобувач використовувалися різні методи наукового пізнання. При відображенні загальних властивостей, логічних зв'язків та наукових категорій у площині фінансового контролю та моніторингу як засобів протидії тінізації економіки застосовано діалектичний метод. За допомогою логічного методу була сформована наукова новизна та нові правові поняття у сфері фінансового контролю та моніторингу. Взаємопов'язані методи аналізу і синтезу використовувалися у більшості підрозділів роботи для виявлення змісту адміністративно-правового регулювання відносин у сфері фінансового контролю та моніторингу. Формально-юридичний метод використовувався при розкритті особливостей використання норм права у площині фінансового контролю та моніторингу. За допомогою методу узагальнення було встановлено загальні особливості та ознаки фінансового контролю та моніторингу в Україні. Системний підхід використано під час визначення змісту адміністративно-правового регулювання відносин у сфері фінансового контролю та моніторингу. Порівняльно-правовий метод дав змогу здійснити компаративістичну характеристику фінансового контролю та моніторингу. Метод теоретико-правового прогнозування дозволив визначити напрямки та конкретні пропозиції щодо удосконалення адміністративно-правового регулювання фінансового контролю та моніторингу як засобів протидії тінізації економіки України. Метод соціального опитування дав змогу зібрати інформацію щодо проблем здійснення фінансового контролю та моніторингу та виробити на цій основі рекомендації щодо напрямків удосконалення законодавства в аналізованій.

Мета роботи полягає в тому, щоб на основі теоретичного аналізу та узагальнення засад здійснення фінансового контролю та моніторингу, нормативних актів у фінансовій і бюджетній сферах та практики діяльності

суб'єктів публічного адміністрування визначити особливості та вирішити проблеми адміністративно-правового регулювання відносин у сфері фінансового контролю та моніторингу в Україні. На основі мети дослідження здобувачем було поставлено значну кількість наукових завдань, які автор успішно виконав.

Одержані здобувачем у процесі дослідження узагальнення та висновки були оприлюднені на чотирьох науково-практичних конференціях, тобто дисертант ґрунтовно та широко розкрив обрану ним проблематику. Дисертаційне дослідження виконано самостійно, усі сформовані положення і висновки обґрунтовано на підставі самостійних досліджень. Наукові ідеї та розробки, що належать співавтору опублікованої роботи, у дисертації не використовувалися.

Значною перевагою роботи є розгорнута нормативна основа дисертаційного дослідження, яку становлять Конституція України, національні та міжнародні нормативно-правові акти щодо адміністративно-правового регулювання відносин у сфері фінансового контролю та моніторингу, а також сучасне зарубіжне законодавство.

Отже, аналіз змісту роботи свідчить про її логічну структурну побудову, ґрунтовність дослідження та високий науково-теоретичний та прикладний рівень дисертації.

3. Достовірність та наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна отриманих результатів аргументується тим, що дисертація є вагомим дослідженням, у якому розроблено наукові положення та наведено розв'язання наукового завдання щодо фінансового контролю та моніторингу як засобів протидії тінізації економіки України. У результаті проведеного аналізу сформовано низку висновків, рекомендацій і пропозицій, відмінних від раніше одержаних результатів.

Удосконалено наукові положення щодо механізму адміністративно-правового регулювання відносин у сфері фінансового контролю та моніторингу як сукупності правових елементів та інструментів (норм та принципів права, форм та методів адміністративної діяльності, адміністративних процедур), які використовуються суб'єктами публічної адміністрації в межах адміністративних правовідносин для реалізації фінансового контролю та моніторингу з метою детінізації економіки України, подолання корупції як суспільного явища, протидії незаконним фінансовим операціям, а також виявлення, попередження та припинення інших правопорушень у цій сфері.

Автором удосконалено наукові положення щодо узагальнення правозастосовної практики у сфері фінансового контролю та моніторингу з метою протидії тінізації економіки України, ефективність яких залежить від сформованості та модернізованості публічних заходів детінізації економіки, що повинні відповідати стандартам національної фінансово-економічної політики, розвивати та підтримувати ринкові відносини, гарантувати економічні, фінансові, соціальні та інші права осіб в українському суспільстві.

Дістали подальшого розвитку напрями удосконалення адміністративно-правового регулювання відносин у сфері фінансового контролю та моніторингу, зокрема шляхом закріплення в чинному законодавстві принципу публічності, відповідно до якого усі доходи та видатки повинні бути доступні для контролю з боку суспільства з метою висвітлення діяльності органів влади та встановлення довіри між державою та суспільством.

Отже, підготовлена до захисту дисертація Молчанова Дмитра Валентиновича «Фінансовий контроль та моніторинг як засоби протидії тінізації економіки України» містить науково обґрунтовані теоретичні результати, наукові положення, які характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий внесок здобувача в науку.

4. Наукова і практична цінність дисертації

Аналіз змісту роботи свідчить про самостійне, завершене, аргументоване, комплексне дослідження і дозволяє констатувати його високий науково-теоретичний та прикладний рівень. Вдала структурна побудова дисертації доводить науково вивіреним та аргументованим підхід до вирішення визначених завдань і досягнення мети дослідження. Висунуті й обґрунтовані дисертантом положення та рекомендації мають значну наукову цінність, оскільки в дисертації пропонуються нові шляхи вирішення важливого загальнодержавного завдання, яке реалізується у сфері дії права та за допомогою права.

Основні положення та результати дисертації відображено у сімох наукових статтях у фахових наукових виданнях, зокрема у двох закордонних.

У роботі сформовано сутність та особливості адміністративно-правового регулювання відносин у сфері фінансового контролю та моніторингу. З'ясована юридична природа фінансового контролю та моніторингу, як об'єкту адміністративно-правового регулювання.

Виявлено механізм адміністративно-правового регулювання відносин у сфері фінансового контролю та моніторингу.

Здійснена компаративістична характеристика та визначено напрямки та конкретні пропозиції щодо удосконалення адміністративно-правового регулювання фінансового контролю та моніторингу як засобів протидії тінізації економіки України.

Загалом, у висновках дисертації на основі аналізу та узагальнення теорії адміністративного права та наукових поглядів, положень чинного національного та міжнародного законодавства, досягнень суб'єктів публічної адміністрації розроблено наукові положення та наведено розв'язання наукового завдання щодо фінансового контролю та моніторингу як засобів протидії тінізації економіки України.

Отже, дисертаційне дослідження виконано здобувачем самостійно, з використанням останніх досягнень науки адміністративного права. Усі сформувані в ньому положення й висновки обґрунтовано на основі особистих досліджень автора, таким чином наукова і практична цінність дисертації є повністю обґрунтованою та доведеною, що позитивно впливає на розвиток науки та діяльності публічної адміністрації загалом, у фінансово-економічній сфері.

5. Практичне значення одержаних результатів

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані та аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки й пропозиції впроваджено та надалі може бути використано в:

– науково-дослідній сфері – для подальшого теоретичного розроблення питань адміністративно-правового регулювання відносин у сфері фінансового контролю та моніторингу;

– правотворчій сфері – висновки, пропозиції та рекомендації дисертації можуть бути використані відносно вдосконалення законодавства щодо адміністративно-правового регулювання відносин у сфері фінансового контролю та моніторингу в Україні;

– правозастосовній діяльності – використання одержаних результатів підвищило ефективність суб'єктів здійснення фінансового контролю та моніторингу, правоохоронних органів та органів, діяльність яких спрямована на детінізацію економіки;

– навчальному процесі – під час розроблення та викладання навчальної дисципліни «Адміністративне право України», при підготовці відповідних підручників, навчальних посібників, конспектів лекцій.

Таким чином, дисертаційна робота має як високий науково-теоретичний рівень, а також практичну цінність, про що свідчать відповідні акти впровадження.

6. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Дисертаційне дослідження, як і будь-яка наукова праця, містить певні спірні питання, необґрунтовані твердження, та позиції, які потребують додаткового уточнення.

1. Робота значно виграла б, якби результати дослідження були б впроваджені у правотворчу сферу відносно вдосконалення законодавства щодо адміністративно-правового регулювання відносин у сфері фінансового контролю та моніторингу в Україні.

2. На С. 93 роботи автор вказує, що основними чинниками, які зумовлюють існування та поширення в суспільстві легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним є зокрема, корупційно-політичні, а саме корупція в органах державної влади. Чому автор до корупційно-політичних чинників відносить лише першу складову – корупцію, не вказуючи при цьому політичні фактори поширення в суспільстві легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним.

3. На С. 140 дисертації автор зазначає, що вдосконалювати діючу систему детінізації економіки необхідно шляхом зменшення масової ринкової монополії, однак не вказує, яким способом це повинно бути реалізоване.

4. Таким, що не носить будь якої наукової новизни є висновок на С. 141-142 про те, що всі види тіньової економіки мають окремих суб'єктів (легальні суб'єкти господарювання або злочинні елементи) та різноманітність у специфіці тінізації, однак, всі види створені з єдиною метою та зумовлюють однакові наслідки для суспільства.

5. Схвально оцінюючи аналіз зарубіжного досвіду щодо здійснення фінансового контролю та моніторингу, варто зауважити, що автор не вказує які саме норми і правила якої країни варто запозичувати у вітчизняну модель правового регулювання.

Проте, зазначені зауваження свідчать про різносторонність обраної дисертантом проблематики, і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження здобувача, тобто не знижують високий науковий рівень та практичне значення роботи.

7. Висновки

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертації, докладно викладені в опублікованих автором наукових статтях, тезах доповідей на конференціях.

Дисертаційне дослідження за своєю актуальністю, новизною та обґрунтованістю одержаних результат відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, що затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567. Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження.

Підсумовуючи викладене, варто відзначити, що дисертаційне дослідження на тему «Фінансовий контроль та моніторинг як засоби протидії тінізації економіки України» є самостійним, завершеним, комплексним монографічним дослідженням та має високий науково-теоретичний та прикладний рівень, а його автор – Молчанов Дмитро Валентинович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент –
професор кафедри міжнародного права та
порівняльного правознавства
Київського міжнародного університету,
доктор юридичних наук, доцент

Л. І. Миськів